

Abonamente:

Lei 650 — pe timp de un an
350 — „ 6 luni
180 — „ 3 luni
In străinătate dublu

Pentru preoți, învățători, funcționari de Stat, militari și studenți:
Lei 450 — pe timp de un an
250 — „ 6 luni
130 — „ 3 luni

ROMANIA NOUA

Director: Onisifor Ghibu.

Ziar național independent

Apare în fiecare zi de lucru

Redacția și Administrația

str. Haralambie 42

TELEFON No. 75

Anunțurile și reclamele se primesc la Administrație și la agențiile de publicitate.

Basarabia pentru basarabeni...

Pare că vechea deviză regionalistă „Basarabia pentru basarabeni” își face din nou vânt în opinia publică basarabeană. Aceasta ca o consecință a excesului de procedare din partea departamentului de Interne, care, în preajma alegerilor generale, a încredințat conducerea județelor basarabene aproape pe de-a-ntregul elementelor din vechiul Regat, nesocotind complet elementele locale. Și astăzi, când știri sosite din București anunță intențunea ministrului de Interne de a-i licența pe „Maurii ce și-au făcut datoria” și a face apel la câteva elemente moldovenești basarabene (nu pricep, de ce numai din așa zisa tagmă a nobilimii?), — regionalistii noștri formulează din nou dezerideratul vechi al înlocuirii întregii administrații basarabene prin elemente locale, neținând seamă de naționalitate și de stare socială.

Să cercetăm puțin deviza aceasta „Basarabia pentru basarabeni” și să vedem, ce rost ar putea să aibă ea, în viața provinciei noastre.

Cei cari au stăruit-o dela început, ar fi vrut să spună că în Basarabia toate serviciile să fie ocupate numai de basarabeni și conducerea treburilor obștești să fie lăsată de asemenea numai pe mâna basarabenilor; deci frații români din vechiul Regat, din Bucovina și Ardeal n'ar avea ce căuta în Basarabia. Și de ce lucrul acesta? Pentru aceia că, se zice, că basarabeni sunt mai bine pregătiți pentru a prinde serviciu în Basarabia, iar dacă nu sunt mai bine pregătiți, totuși au ei dreptul să mănânce în țara lor o bucată de pâine. Ba, se mai zice, că basarabenii sunt mai buni slujbași, decât cei veniți de peste Prut, fiindcă sunt mai cinstiți și cunosc mai bine viața, lumea, împrejurările și nevoile din Basarabia, în care s'au născut și au crescut.

Și s-o mai fi zicând și alte lucruri grele, spre a sprîmîi teza: „Basarabia pentru basarabeni”. Să vedem însă, întru-cât aceste lucruri și vorbe se potrivesc cu adevărul și cu folosul obștești al provinciei și al statului român.

Sunt moldovenii basarabeni mai bine pregătiți pentru serviciile statului și obștești? Nu, și nici n'ar putea să fie, când ne aducem aminte, că în statul rus moldovenii noștri niciodată n'au fost scoși din

vorba de batjocură: „cap de bou”. Chiar dacă și ajungeau unii în slujbe mai însemnate, apoi aceasta cu prețul lepădării de neamul și de țara din care se trăgeau. Moldovenii, cari căpătau slujbe, fără să-și tradeze neamul, rămăneau în funcțiuni mici, fără însemnătate pentru rosturile statului. Și să nu se uite, că aici în Basarabia, chiar și slujbele mici erau acaparate de ruși și de streini. Deci cum se poate spune, că moldovenii basarabeni sunt mai bine pregătiți pentru slujbe? Unde ar fi putut ei să capete pregătirea trebuitoare?

Astfel fiind și ținând seamă de faptul, că Basarabia și sub ruși a avut nevoie de funcționari de aiurea, astăzi este firesc, ca acești funcționari să ne vie de peste Prut, din Bucovina și Ardeal, pentru ca să astupe golurile noastre.

Și care trebuie să fie purtarea noastră, a basarabenilor, față de dănsii? Firește, că noi trebuie să-i primim ca pe niște frați și să-i ajutăm întru priceperea stărilor de aici, pentru ca astfel ei să-și poată face datoria bine și cu folos pentru stat și provincia noastră.

Că noi basarabenii știm mai bine împrejurările vieții de aici, este adevărat; dar frații noștri de peste Prut știu mai bine rosturile statului român în trecut, cunosc mai bine mașinaria statului și sunt mai adânc pătrunși de cultura românească. Și atunci îmbinarea muncii basarabenilor cu munca celor din vechiul Regat, ar chezașii mai bine viitorul statului nostru și propășirea românismului în provincia noastră.

Deci, despre aceasta trebuie să fie vorba, și nici de cum de vechiul descântec băbesc: „Basarabia pentru basarabeni”. Iar cât privește chestia, cine-i mai cinstiți și cine-i mai puțin cinstiți, — apoi în treaba aceasta vorbă de clacă să nu se facă, ci și statul și noi toți cetățenii trebuie să ne dăm mâna și să ne ajutăm, ca să scăpăm odată de funcționarii abuzivi, răi, netrebnici, necinstiți și cu alte păcate — fie dănsii de peste Prut, fie din Basarabia. Țara și statul au nevoie de slujbași și conducători buni, harnici, cinstiți și pricepuți, și nu vreau să știe, de unde sunt, ci vreau să vadă rodul spornic de pe urma slujbei lor.

Pan. Halippa

Emigranții basarabeni

Ultimul Consiliu de miniștri s'a ocupat cu chestiunea emigranților basarabeni și a luat următoarele hotărâri:

Soarta nefericitorilor emigranți basarabeni, cari, — ispițiți de belsugul și aurul făgăduinței în Brazilia și America de Nord, — și-au vândut pământurile și puținul lor avut, ca să plece peste Ocean și cari au fost amăgiți de acele deșertăciuni lumești, a preocupat din nou consiliul.

Guvernul a hotărât ca ministerul de domenii să cerceteze validitatea înstrăinării loturilor lor, să dispună, prin organele de resort, anularea vânzărilor potrivit cu dispozițiile categorice ale legii agrare; iar ministerul muncii a fost însărcinat să îngrijească de încaminarea lor, precum și de așezarea lor la muncă pe moșiile, lipsite de brațe, salvându-i din promiscuitatea, în care trăiesc azi, colonizați în împrejurimile Bucureștilor, flămânzi, fără adăpost și goi.

America și ridicarea economică a țărilor balcanice

Sub acest titlu, ziarul „La Bulgarie” publică un articol foarte judicios asupra relațiilor economice dintre țările balcanice și America și evidențiază marea rol pe care l-a avut războiul în schimbarea relațiilor intercontinentale.

America până la războiul mondial, se ținea absolut consecventă doctrinei lui Monroe, atât prin tradiție cât și prin interes — chiar în relațiile publice această doctrină nu era prea mult neglijată.

Războiul mondial însă a adus o întorsătură mare în istoria Statelor Unite. Din ceea ce până atunci ele se ținneau la oarecare distanță de tot ceea ce interesa viața internă a statelor europene, — războiul a făcut ca și ele să admită principiul interdependenței statelor, celor mai dezvoltate chiar. Și astfel America, intrând în război, asociată cu țările Aliatelor, având neavând a trebuit să de-a atenție și țărilor din orientul apropiat și din Balcani. Dar războiul a marcat o și mai mare întorsătură în situația Americii. Din ceea ce înainte de război ea se afla în situația de debitor al vechii Europe, astăzi este cel mai mare debitor mondial, deținând singură mai mult decât jumătate din aurul disponibil pe piața lumii. Comerțul, industria și finanțele, au luat acolo un avânt prodigios strângându-le și mai mult legăturile dintre Statele Unite și Europa, Anglia, Italia, Franța, Germania — pentru a nu cita decât pe marile puteri — trebuie să și aranjeze datoriile lor de război și să ceară credite pentru restaurare. Mai mult ca oricând, America s'a văzut silită să dea atenție debitorilor și clienților ei.

Această tendință continuă și chiar se accentuează, îndreptându-se spre țările balcanice, foarte adesea neglijate și rău cunoscute de către americani. Dar această tendință are un substrat în care primează înainte de toate interesul industriei americane. Balanța comercială a Americii este deficitară — exportul materiilor fabricate în Statele Unite a început să scadă — deficitul în export pe luna Aprilie se anunță a fi de 10 milioane dolari, și aceasta este cu atât mai greu de suportat cu cât se repetă pentru a patra oară; — și, la acest caz, America observă că sprijinind stabilizarea

monedei țărilor balcanice și mărind astfel puterea de cumpărare a acestor țări, va putea crela un dezechilibru mare pentru produsele sale, un dezechilibru demn de luat în seamă.

Aceasta este — în bună parte — substratul atenției pe care Statele Unite o acordă astăzi țărilor din Balcani și sud-Estul Europei. Principiul Ministrului de Finanțe al Statelor Unite poate fi deci rezumat în următoarele: Prosperitatea economică și bunăstarea populației americane depinde de capacitatea de consumație a populațiilor din Europa.

INSEMNĂRI

Restrângerea consumației și comprimarea cheltuielilor

Telegramele din străinătate, anunță zilnic hotărârile diferitelor guverne, de a se restrânge consumația internă; de a se micșora cheltuielile, a scădea importul și a se înfrâna risipa ce se face cu luxul și obiectele ce nu sunt de primă necesitate.

Toate acestea în vederea stabilizării monedei care scade mai în toate țările fără motive și fără justificări. Toate țările protestează împotriva scăderii monedelor respective, și totuși, moneda tuturor țărilor, scade. Unde-l dășmanul? Care-i vimelele care o roade? — Nu se cunoaște încă surșile ce se iau au scopul de a-l înălțura.

Belgia suferă pentru că francul a scăzut câteva cenime, și hotărâște măsuri de mai sus.

Franța dispunează pentru că francul alunecă ne-o pantă periculoasă și se ridică iarăși pentru a cădea din nou, se schimbă șapte cabinete în timp de 8 luni de zile și totuși francul scade. Suprema măsură, e tot restrângerea consumației și comprimarea cheltuielilor.

Italia îngrijorată de scăderea lirei, ia aceleași măsuri socotite de către lumea întreagă ca salvatoare.

Anglia, în plină criză economică și grevă minieră, dă același rețetă pentru a preveni o scădere a lirei sterfite.

Țările tate strigă: Economii! Economii! România, cu o monedă mult mai scăzută decât a țărilor ce și impun economii, cu greutate financiară care sunt aproape în situația de a-i compesi rușinea de acoperire momentană, România face lux, face cheltuieli de risipă, cumpără automobile și tot produsul luxos al Apusului. România își trimite volajeri de plăcere în străinătate, România trăiește ca o vremele cele mai bune.

Și, România aceasta, suntem noi toți, care în totdeauna imitam partea slabă a Apusului, și nu ne putem impune singura măsură salvatoare: „Restrângerea consumației și comprimarea cheltuielilor”!

Economisind fiecare, economisește România.

Din „Paradisul Roșu”

Oficiul sovietic „Izvestia” anunță apariția a două numere a unei reviste intitulată „Basarabia roșie”. Știm, că în Rusia sovietică totul e roșu... Armata roșie”. „Sărăcie roșie”, „Cerșetorul roșu”, „Cismarul roșu” etc. și mai cu seamă „Nasul roșu”... Dar nu știm că există și o „Basarabia roșie”.

Această „Basarabia” după ziar, este expresiunea părerii unei preținse societăți a basarabenilor, cari s'ar găsi într'un număr de peste 250.000 de inși. O cifră astronomică, cum le place să zică bolșevicii, care ar forma populația unui județ mare. Un județ întreg a trecut în paradisul bolșevic?!

Cum și când s'a făcut această „năvălire” a Basarabiei în Rusia nu știe nici imaginația roșie a „tovarășilor” de peste Nistru. Știm că din Basarabia a fugit peste Nistru un număr mare din cei scăpați dela pușcărie, știm că a fugit și un număr oarecare din cei ce caută să scape de armată și de justiție. Dar până la misterioasa cifră de un sfert de milion e foarte departe. Am vrea să știm însă câți moldoveni din Basarabia sunt în sânul acestei societăți?

Dar ce zic „tovarășii roși” de imensa emigrare reușită în Apus, emigrare care numără câteva milioane de intelectuali ruși — militari, medici, savanți, scriitori etc.?

Basarabia adevărată își caută de treabă. Și românii basarabeni și minoritățile stau pe la vetrele lor și habar n'au de „Basarabia roșie”.

CONCURS

pentru două premii de literatură

Se institue prin aceasta

Două premii de literatură

de câte 10.000 Lei fiecare,

pentru cea mai bună poezie

și pentru cea mai bună

schită sau năvelă originală

datorită unui scriitor moldovan din Basarabia.

Scrierile menite acestui concurs vor fi înaintate Redacției ziarului nostru până la 15 Septembrie a. c. O comisiune constatătoare din d.d. Ștefan Ciobanu, membru al Academiei Române, George Topârceanu, directorul teatrului Național din Chișinău și Onisifor Ghibu, comisarul general al Astrei pentru Basarabia, va cerceta lucrările prezintate și va decerne premiile. Lucrările premiate se vor tipări în „România Nouă”

Buletinul „Astrei”

Secția juridică

Rostul secției juridice a „Astrei” în Basarabia. — Problemele ei speciale

II.

Știm cu toții că până în anul 1812 provincia botezată de ruși „Basarabia”, făcea un trup cu țara Moldovei. Până atunci în țara Moldovei, adică între Carpați, Nistru și Mare, era un singur fel de organizare administrativă și judecătorească, iar instanțele de judecată, existente atunci, aplicau în întreg întinsul țării aceleași norme de drept.

Prin tratatul din 1812, încheiat la București, partea de Moldova dintre Prut și Nistru a fost luată prin dreptul celui mai tare, de împărăția țaristă și alipită la Rusia. Stăpânirea rusească răpise însă o provincie care nu avea nimic rusesc în ea, care era locuită de o populație de origine latină, care vorbea o limbă a ei, moldovenească, adică românească și care era supusă unei administrații și unei justiții moldovenești. Aceste împrejurări, ori cât era de silnică pentru moldovenii stăpânirea rusească din aceste timpuri, erau de natură a nu putea fi desființate de la o zi la alta.

De acea țarul Alexandru I prin ucazurile din 23 Iulie și 5 August 1812 — ucazuri cari ar trebui traduse, — scris cu litere mari și afișate la loc de cinste în toate orașele și satele provinciei, fiindcă ele proclamă dreptul românilor asupra Basarabiei, — prin acele ucazuri asigură populația provinciei că „va conserva neștirbită constituția autohtonă națională, acordându-i menținerea în vigoare a legilor, a obiceiurilor și a privilegiilor locale, precum și întrebuințarea de-a pururea a limbii moldovenești înaintea instanțelor judecătorești”.

Ce lămurit vorbesc aceste ucazuri rusești despre drepturile noastre în Basarabia!

Un an mai târziu, printr'un alt ucaz din 20 Aprilie 1813, când a fost vorba să se organizeze Eparchia Chișinăului și Hotinului, această recunoaștere se impune din nou: „Aceasta atît din consideratiunea că nordul „basarabean” s'a unit de curând la imperiul rusesc, cât și din pricina că în ce privește darurile civile, este lăsată poporului folosința vechilor sale drepturi moldovenești”.

Șase ani mai târziu, puterea supremă rusă dă o recunoaștere și mai frumoasă drepturilor moldovenilor asupra provinciei în care locuiau, prin regulamentul din 29 Aprilie 1818 al cărui titlu, desigur, ca o omagiu, — este scris în moldovenește: „Proiect pentru cele mai înalte temelii la organizarea ocăruirei politicești din lăuntrul a Oblastei Basarabiei”. Acest regulament a fost întocmit în cea mai mare parte, pe baza legilor și așezămintelor locale moldovenești și prin el s'a menținut aproape în întregime vechea organizare judecătorească existentă în Moldova. Dreptatea era statornicită să se împartă de la pravnic de ocoale, — pentru micile afaceri rurale; — de judecătoriile finutale, alcătuite dintr'un

președinte numit și doi judecători aleși putând să judece pricinile până la 1000 lei, de Tribunalul criminalicesc și politicesc (adică civil), cu reședința în Chișinău, compus dintr'un președinte și patru sfetnici, care judecă în apel pricinile venite de la judecătoriile finutale, și de Consiliul suprem (în ruscește: *verhovnii Sovet*), un fel de Curte de Casație a Basarabiei, de asemeni cu reședința în Chișinău. Consiliul suprem avea organizare asemănătoare *Divanului domnesc* din Iași și era compus din Guvernatorul provinciei, ca președinte, patru membri numiți de guvernul central și șase membri aleși dintre boerii locali. Hotărârile, *carțile*, acestui consiliu se scriau în moldovenește, adică în românește, cu litere chirilice, pe niște coli dintr'o hârtie foarte bună, mare de o jumătate sau chiar un metru patrat. Una din aceste hotărâri din 1826, găsită dăunăzi la Tribunalul local, poartă semnăturile următorilor boeri: Muzel Crupenchi; Milos; Ion Sturza, spatar; Ion Pruncu, călimar; Gheorghe Donici; Iacovache Carp și Ion Cheșcu.

După cum vedem, la 14 ani după răpirea Basarabiei, judecătorii erau boerii moldoveni, iar limba folosită în fața judecății era cea românească, cum se cuvenea să fie.

Ce anume reguli de drept se aplicau de către aceste instanțe de judecată vom arăta altădată, deocamdată vom reține numai că stăpânirea rusă a respectat legiurile civile și obiceiurile locale pe care le-au găsit în șir în Basarabia și pe cari, în cea mai mare parte, le-au lăsat până în 1918, când s'a reînnoit firul ruș al tradiției juridice moldovenești. Judecătorii moldoveni, din acele vremuri, n'aveau coduri, legi tipărite, și numai manuscrise; de acela stăpânirea rusă, de ajuns de binevoitoare în primul an după răpirea, numise prin ucazul din 26 Mai 1816, o comisiune formată din patru boeri basarabeni care să adune materialul necesar pentru un cod, civil al Basarabiei, — acei boeri au fost Cantacuzin, Gafencu, Ball și Leonard, ai căror urmași se mai găsesc și astăzi în Basarabia.

Dar bunăvoința aceasta inițială a luat sfârșit în anul 1826, când a venit la tronul imperiului rus, Țarul Nicolai Pavlovici. Acesta a desființat Consiliul Suprem trecând competența lui, Departamentul de Casație din Senatul Cărmător din Petrograd; a pus să se traducă în ruscește legile ce se aplicau de judecătorii moldoveni, iar prin „Așezământul Ocăruirei Oblastei Basarabiei” dat prin ucazul din 1828, — a interzis folosirea limbii românești în lucrările autorităților basarabene și desființat în întregime vechea organizare judecătorească moldovenească întinzând și asupra Basarabiei organizarea din Rusia, — pe care o vom arăta în buletinul viitor.

Ionescu Darzeu.

Constantin C. Stamati

(„Răsunete din Basarabia”).

de ȘT. CIOBANU.

Cunoaștem scrierile lui Constantin C. Stamati din literatura rusă; mă impresioneau unele lucruri din „Amintirile” lui „despre o vânătoare în Basarabia”, îmi plăcea mult lirismul cald al acestui romantic întârziat, care admira Basarabia, trecutul ei românesc. Dar nu știam că acest scriitor rus de origine română a scris românește.

Dintre scriitorii basarabeni (din cei cari au atins chestiunile trecutului basarabean, face parte și C. C. Stamati. Nu cunoaștem ce legătură a avut acest C. C. Stamati cu literatura română; faptul este că la numele său de familie ce adoagă și titlul de „membru al societăților scriitorilor francezi și români”.

Aceste constatări le făcăm în lucrarea mea asupra culturii românești în Basarabia (pp. 317—

319). Iar mai departe după ce citez câteva pasagi din operele lui, adaug:

„Aceleși stil romantic, preserat cu un lirism cald și adeseori, cu un umor fin, întrebunțează C. Stamati în descrierea vânătoarelor. Fără îndoială această carte este scrisă sub influența lui Gogol, a descrierii stepei ucrainene în „Taras Bulba” și în alte povestiri ale talentatului scriitor rus”.

Și acum dau peste volumul lui Constantin de Stamati-Ciurea sub titlul sugestiv „Răsunete din Basarabia”, tipărit în anul 1898 în Cernăuți, volum în care autorul ne dă unele traduceri ale operelor sale din ruscești și unele lucrări originale în românește.

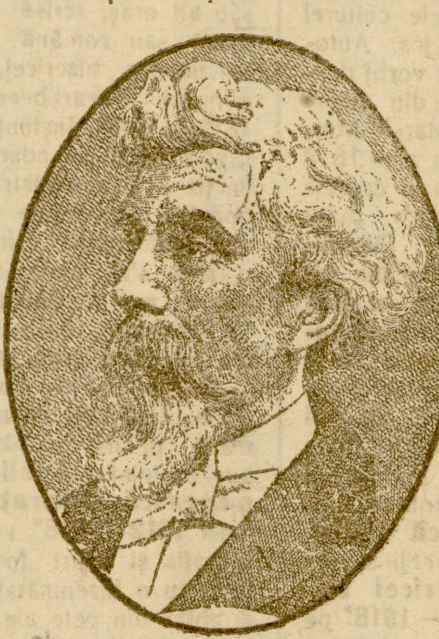
Mai aflui cu surprindere, că el este fiul cavalerului Costechi Stamati din prima sa căsătorie cu

Ciurea, nume de familie, pe care-l adaoage Constantin C. Stamati la numele tatălui său în ediția românească.

„Introducere” la volumul lui C. Stamati ne dă unele informațiuni cu privire la cariera lui literară. Autorul arată că operele scriitorilor ruși Turghenev și Gogol l'au determinat să facă o descriere a impresiunilor unei vânătoare săvârșite de el prin Basarabia, „patria” lui „mai restănsă”. „Descrierea primei mele excursiuni vânătoarești”, citim mai departe, „scrisă în limba rusească și publicată în anul 1853, a întâmpinat la cititorii din centrul imperiului cea mai călduroasă primire. Rușii din Basarabia din contra, mi-au arătat față animozitatea lor, găsind se vede, îndrăzneală în cercarea unei mămăligări, precum binevoesc ei a ne numi, de a umbra pe căile eroilor literaturii lor. Aceiași întâmpinare ostilă a aflat-o mai târziu, chiar la boerii din Basarabia, comedia mea „Cometa de la 1855”, prin care bîcîmîm diabolica educațiune ce se dă indecomun copiilor

noștri, lăsați pe mâinile unor servitori ignoranți”.

Aceasta nu-l descurajează pe autor și el timp de 30 de ani a

C. C. Stamati—Ciurea.

publicat „o serie de piese teatrale, năvele, jebule etc., toate în limba rusească. Piesa lui C. C.

Stamati, „Moartea lui Lermontov”

criticii ruși „o rangează între opurile clasice, cu toate că reprezentarea ei a fost interzisă de cenzură”. Aceasta piesă, ca și altele cari „au fost jucate cu succes pe scenele celor mai însemnate orașe ale întinsului imperiu”, iau dat titlul de „membru onorar al Academiei din Moscova, probabil o societate literară. Ca să scape de ghiarele cenzurii, C. C. Stamati publică unele scrieri în limba franceză și germană. Presa vieneză, în special „Le Danube” și „Neue freie Presse” analizează operele lui C. C. Stamati, vorbind despre ele cu multă căldură. Autorul ne dă și titlul operelor sale publicate în aceste două limbi.

Cu privire la scrierile sale în limba română lată ce scrie C. C. Stamati: „Ce s'atînge de scrierile mele în limba română, îmi era imposibil a le scoate la lumină. În toată Rusia nu există o tipografie română, și eu, fiind lipsit de ori-ce relațiuni cu regatul vecin, nu le puteam oșalesne publică în România. Abia după în-

scrierea mea cu decedatul arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei și Dalmatiei, Dr. Silvestru Morariu — Andreievici, îmi puse în lăstrul prelat tipografia sa la dispoziție, oferindu-mi posibilitatea a tipări o bucată din manuscrisele mele în limba mea maternă”.

R-gel Carol II conferă în anul 1895 medalia „Bene merenti”, fapt care-l determină pe C. C. Stamati să se „consecră exclusiv literaturii române”, cât îl vor „sluji încă puterile”. „Poate că limba din scrierile mele române”, citim mai departe, „va face asupra cercurilor noastre literare, mai ales însă asupra supremului nostru areopag literar de pe malurile Dâmboviței, o stranie impresie. N'am putut scrie altmîntrelea. Limba română rustică, precum o vorbește poporul nostru din Basarabia, a fost singurul izvor, din care m'am adăpat; n'am în patria mea nici un institut național, nici o școală populară măcar; am fost și sunt o insulă solitară în imensul ocean al slavismului. Mai mult nu zic”.

Acesta este C. C. Stamati. În preajma marelui revoluții rusești, în timpurile celui mai cumpulit reacționarism, bătrânul scriitor basarabean se hotărăște să-și consacre energia și zilele ce iau mai rămas de trăit exusiv literaturii române. El recunoște neajunsurile stilului său, a limbii, pe care n'a avut posibilitate să le curvie. El notează, că în Basarabia nu există nici o instituție culturală românească, nici macar o școală primară, o tipografie. Erau vremurile cele mai grele pentru Moldovenii din Basarabia, când după unirea principatelor și războiul dela 1877—1878 se încheie de tipografia eparchială din Chișinău, dispărea limba maternă din școlile în care se mai preda. Din punct de vedere a situației din Basarabia cuvintele lui C. C. Stamati capătă caracterul unui document prețios. Cu atât mai interesantă apare figura acestui om, acestui român conștient.

Sufletul lui artistic se poate vedea din scrierile lui. Dar despre aceasta cu altă ocazie.

Voci de presă

„O voce din Basarabia“

„Un apel și un program“

Cu titlul și subtitlul de mai sus, ziarul „Universul“ publică cele de mai jos sub semnătura d. Dr. Duscian.

„Iconomul Leon Trofimov, protopopul orașului Chișinău, a adresat o scrisoare d-lui Onisifor Ghibu, directorul ziarului românesc „România Nouă“, în numele întregului corp profesoral din cuprinsul protopopiei Chișinăului. Această scrisoare este expresiunea sentimentelor numeroșilor slujitori ai Domnului și educatori ai marelui suflet moldovenesc din cuprinsul jud. Lăpușna, la a căror dăruire se dăruiește Leonul Trofimov trebuie cunoscut de toată românimea.

După ce salutăm, într-o românească — ce dovedește, că de și părintele poartă numele de Trofimov este un moldovan educat și cult — „venirea d-lui Ghibu cu „România Nouă“ în Chișinău, unde va arunca „o zare de dreptate asupra României Noi“ și-l roagă — să și dea osteneală să pună în lumină adevăratele necazuri sociale bisericicești și neajunsurile culturale și naționale, părintele roagă atât pe d. Ghibu cât și pe colaboratorii lui, să țină seamă și de trăsăturile caracteristice ale acestei părți de țară.“

Căci, spune părintele Trofimov, „prea multă ură s'a dezvoltat, în cei 7—8 ani de alăprie, în inima poporului de aici.“

Și protopopul Chișinăului în numele preoților capitalei ținutului Lăpușna, a marelui Ștefan cel mare, a cărui statuie se va desvîli la începutul lunii viitoare, spune cuvintele de mai jos ce ar trebui să doară pe toți acei cari s'au îndoit de sentimentele naționale ale preoților basarabeni: „Toate învinuirile pe tema națională au fost și sunt mai mult rușinoasă decât întemeiate. Și ne doare sufletul, când tot timpul aproape numai atâtă vedem din partea fraților noștri.“

„Mai multă dreptate, obiectivitate și măcar o țară de dragoste. Ce mișcătoare în simplitatea

cuvântului țărănesc este imploarea acestui părinte al credincioșilor săi moldoveni: „O țară de dragoste.“

Pentru că zice cuvioșul preot: „Cercetați-ne și vedeți că aceiaș neam suntem ca și ceilalți români, deși ne-a îmbrăcat vremea trăită sub strălucire altă haină, care, ce e drept, nu e la fel, dar pe care n-o poți rupe căci ea e prinsă de suflet.“

Frumoase cuvinte, ele amintesc magistral vorbă din cuvântarea lui Cogălniceanu către prințul Cuza, ele sunt un program, pe care toți românii cari vin în Basarabia să-l înscrie în camera lor cu litere roșii și cu inimă să nu fie uitate, când vor trebui să și facă îndatoririle de slujbași, de trimiși ai guvernului de apărare și ai graniței de la Nistru, care trebuie să fie de fier, și ca va fi de fier numai când programul pe care-l propune părintele va fi îndeplinit și mai ales acel punct din el: „O țară de dragoste.“

Oare acest apel, care vine după alătrele altele și pe care și noi l'am făcut de atâtea ori în „Universul“, când stătuim pe rușii din Regat care veneau în Basarabia: să nu înjure de cele sfinte, să nu bată, să nu înșele credința în cinste și datorie a țărânului moldovan, care au rămas sfinte în el, să nu se învină cu t'i veneticii opoziții pe pământul Basarabiei și cu care ca să și facă strea mai bună exploatarea sărăciei și buna credință a moldoveanului și așa învadat de toți veneticii veniți din cele patru colțuri ale Rusiei tot din cauza veneticiilor și lipsei de supunere datoriei și jurământului dat Regelui, de a nu lăsa pui de venici să pătrundă în sanctuarul credinței și viitorului românesc.

Puțin au ascultat apelul nostru și al altor oameni de bine.

Dea Dumnezeu, ca cuvântul capului bisericii orașului Chișinău, capitala județului Lăpușna, să fie ascultat și o țară de dragoste să se reverse asupra moldovenilor din Basarabia.“

Un document

Primul ziar românesc din provincia dintre Prut și Nistru, apărut sub denumirea de „Basarabia“, în No. 10 din 26 Iunie 1906 publică un articol intitulat „Crucșan și gazeta noastră“. Articolul poartă semnătura Alexandru Ș. În acest articol între altele citim:

„Noi ne adresăm către Moldoveni și zicem: alături cu voi trăesc vecinii voștri, cari sânt tot de un neam cu voi și vorbesc tot o limbă... Ei au cultura sa. Ei sânt frații voștri adevărați și sânt liberi demult.“

Invățați-vă dela ei și luptați pentru un viitor mai bun, pentru slobozenie... „Iar dacă stăpânirea pe care o apără Crucșan, nu va lasă să se adăpe Moldovenii la cultura românească, atunci noi vom fi împotriva acestei stăpâniri ruse!“

Cine credeți că este autorul acestor rânduri?

Spre marea surprindere aflăm, că sub semnătura „Alexandru Ș.“ se ascunde Alexandru Șmidt, fostul primar al orașului Chișinău în

timpul revoluției, care acum câțiva ani în urmă la Odesa și în străinătate a luptat alături de Crupenschi pentru „eliberarea Basarabiei“. Articolul d-lui Șmidt, care, deși român după mamă, nu știa tocmai bine românește, a fost tradus de un fruntaș basarabean care și astăzi este în viață. D-l Șmidt a mai scris și alte articole în același ziar.

Ce vor zice despre acest articol prietenii d-lui Șmidt?

Fapte și întâmplări. Noui banditisme în Caradilater.

Din Constanța se anunță că 24 de bandiți au pătruns în satul Mesimihale mergând la moara Caracagan, unde au jefuit pe servitorul Petru Stolan, luându-i obiecte casnice, îmbrăcăminte și 1.700 lei. Deasemenea au jefuit pe Bechir Caragali de un ceas de aur și monede turcești, tot de aur. După comiterea faptului, bandiții au dispărut.

Belgia reduce armata efectivă.

Cabinetul belgian a luat hotărârea, de a reduce armata permanentă de la 47 la 42 de mii de oameni. S'a decis apoi să se vândă patru foste torpiloare germane, care erau menite să formeze nucleul viitoarei flote marine.

de aici, trebuie să se oprească multă vreme pe loc și să-și spună: ru am tot materialul la îndemână pentru că părea pe care o dau despre chestiunea, care n'a precupă, să fie ultimul cuvânt.

Așa am răpt-o și noi. Nu este vorba că dacă vorești scrii ceva despre cele ce s'au petrecut în cugerea acestor o sută de ani, ești silit, fără să vrei, să cunoști limba în care s'a scris mult despre viața neamului nostru: adică trebuie să cunoști bine limba românească. Eu însă vorbesc despre acele fărâme din viața noastră românească, care au îndrăznit să se arate la lumină cu toată spărsarea stăpânitorului. Este vorba aici despre o mîșcă de cărți și broșuri, cari s'au tipărit în limba

O stărostie de neguțători la Bălți prin veacul al 18-lea?

Prin Mart 1925, împreună cu cunoscutul scriitor Emanoil Bucuța, cercetând înscriptiile de pe pietrele de morminte din preajma catedralii Sf. Nicolae, zărirăm puțin mai încolo, o cruce scufundată, aproape pe jumătate, în pământ.

Iarba n'cepușe să răsărâ în juru-i și n'curând buruienile aveau s'o ascundă cu totul vederii.

„O veche cruce pe un mormânt uitat! — vor fi zis mulți alții, înainte, — trecând nepăsători.“

Depărtarea ei, însă, de cele lalte, ne-artrase luarea aminte și ne-apropiaram.

Cu toată neatențiunea ce i se dase, p'atra aceea funerară păstra încă lesne citibile slove slavone, obicnuite în mai toate tipărișurile bisericicești ale veacului.

Sub: I. H. T. I. (Isus Hristos Tarul Iudeilor) — urmează data deceseului — ziua, luna și anul — (1707?).

Am pus semnul întrebării, deoarece în privința exactității anului e, încă, o nedumerire, din cauza unei fedile trasă spre stînga, sub zero (0) și care, — în compunerea cifrei — poate însemna: 1727 sau 1797 — sau și 1707, dacă scrijelitura de sub zero e numai întâmplătoare.

Apoi se citește: „Aici odihnește roaba lui Dumnezeu“

„Maria soția dumnealui Pantelimon Dobrea“ „stărostie de neguțători“.

Ultimele trei cuvinte alcătuiesc ultimul rând — foarte important — descoperit de noi — de sub pământul ce-l cutropise în întregime.

Păcat numai că nu se poate fixa cu certitudine deplin, anul!

Dar fie 1727 sau 1797 ceea ce trebuie neapărat stabilit esie:

Dacă la începutul veacului al 18-lea ființa, la Bălți, o stărostie de neguțători?

Sau, Pantelimon Dobrea va fi fost doar omul din acei vestiți baci ardeleni care, mănându-și pe — aici turmele, spre Buceagești bogat în pășuni, a avut nenorocirea să-i moară pe drum soția și a îngropat-o la Bălți — iar după ce s'a întors, i-a ridicat și o cruce la mormânt?

Ipoteza a doua, deși pare mai puțin verosimilă, o notăm totuși, până la o altă lămurire mai documentată.

Și o asemenea lămurire o așteptăm sau de la domnul Emanoil Bucuța care-n valoarea sa scriere: „Românii dintre Vidin și Timoc“ s'a

dovedit un iscusit cercetător al locurilor, lucrurilor și firii romanului de pretutindeni, — sau de la d. profesor universitar Taffrali, care, astă primăvară, a vizitat și d-sa mormântul Mariei lui Pantelimon Dobrea, stărostele de neguțători.“

Traian I. Cristescu

MUZEUL și grădina botanică din Cluj.

Darea de seamă despre starea muzeului și a grădinei Botanice de la Universitatea din Cluj arată un progres demn de toată lauda.

Herbarul s'a mărit în trei ani cu aproape 6000 de numere străne de colaboratorii din țară, sau căpătate prin schimb de la celelalte muzee din străinătate.

Amenajarea grădinei botanice, care poate sta alături de cele mai de samă din Occident și contribuția ce ea a dus-o la crearea de grădini botanice în diferite orașe ale țării, prin trimiterea de seminți și de plante, arată mai bine ca orice sânguința și dragostea deosebită ce o pune conducătorul ei pentru progresul cunoștințelor botanice în țara noastră.

În ce privește felul în care e apreciată și dincolo de hotarele țării activitatea Institutului botanic din Cluj, vorbesc îndăjins numeroase reviste și publicații primite în schimbul „Buletinului de informații“ cât și schimburi de semințe cu diferite grădini botanice din întreaga lume.

Din „Revista Științifică“ — Iași

Stiri politice

Represalii ungare împotriva Cehoslovaciei

Din Budapesta se anunță, că în urma votării legii agrare cehoslovace, guvernul ungare a hotărât să impună taxe vamale foarte grele pentru produsele industriale din Cehoslovacia. În același timp Ungaria nu va relua negocierile în vederea unui acord comercial cu această țară decât când legea agrară ar fi retrasă.

Turcia vrea un loc în consiliul ligii națiunilor.

În „Journal des Debats“, d. Auguste Gauvain, comentează sondajele începute de Turcia pentru a intra în liga națiunilor, dându-i-se un loc permanent în consiliul ligii. Eșecul încercărilor Turciei pare sigur, fiind date procedeele de care această țară s'a servit de la 1914 până la 1923.

În sfârșit, intrarea simultană a Germaniei și a Turciei în consiliul ligii națiunilor ar crea o nouă cauză de turburare.

Scrisori din Basarabia

Coiușna jud. Lăpușna

Comuna Coiușna e un sat în mijlocul Basarabiei, frumos situat lângă colții Bicului, la 12 kilometri de la Chișinău. Locuitorii ei sunt răzeși mazăli, descălițari din armata lui Ștefan cel Mare, fiind puși străji prin poenile condurului pentru a priveghia păgânătatea cu care se cîntău adesea. Măzile erau considerați ca oameni ai statului și erau privilegiați de la domnie tot ca o armată vrednică, și gata în tot timpul de război, fiind cei mai credincioși statului.

Măzile nu plătau bir, dar erau obligați să aibă învâțtură, să fie călăreți buni, și să fie înarmați cu arme bune, ca la o'ordin dat de capitanul lor, toți să fie gata a porni la lupte.

Batrâni mazăli fiind înțelepți și căpetenii de breșă nu se prea gîndiră să-și lărgească hotarele satului lor, căci ei se răsfățau unde voiau și cum voiau. Aveau la îndemână slujii țărani și streinii le erau robi. De aceea nepoții lor în timpul din urmă sau trezit într'un sat mare și frumos însă sărac de pământ. Coiușnenii și jînseseră într'un timp pe care l'am apucat și eu, atât de greu, de plîngrau bătrânii și mureau gemând sub călcăul despotismului rusească, care le luase toate libertățile suferinșii și trîneșii. Coiușnenii cu suflet larg, plînduau și căutau să răscălească la aer și la pământul libertății unde ar putea să și-și înădăreze, armăstiri și și-și cântau astfel dorul:

Drag mi-e a trăi pe lume
Cu cai buni cu hamuri bune,
Cu caruți de mîlădă,
Lîngă mine cu mîndrușii.

Hai femeie să fugim.
Să fugim, să pribegim.

Mulți moldoveni s'au dus de viață, se lipseau de frumusețea satului, și plecau la Căucaz, Turchi, Siberia și până la marginea lumii. Mulți s'au dus, și gîii s'au întors, și mulți au pierit rătăcind prin pustietățile seci ale pământului. În cei cari au rămas trăiau în răbovire, când mii bîne, când mai rău, ocurându-se cu vîile. Când s'a iscat boala fixărei vîile s'au uscat, butucii au fost s'mulși ca putregai, și oamenii plîng-au cu amar, și s'atenu s'au pomenit cu neagra sărăcie.

În timpurile mai nouă, D-zeu a trimis acestei comune un învâțtură vrednic în persoana lui Ștefan, care i-a învâțat pe oameni, pe lîngă carte și învățătura de școală, și altorlul vîile de vie americană. Astfel Coiușnenii au început să-și refacă din nou vîile și astăzi ei trăiesc pe urma produselor acestor vîile. Ajuși la bunăstare, însușirile nobile și românești ale sufletului strămoșesc s'au trezit din nou în lăcătoarele comunei. Statuții de frumusețe înțelepți și cu dragoste pentru înaintare. Coiușnenii și-au făcut școală primară frumoasă și chiar și liceu.

Vrednicul învățător Scălețchi a plătit scump dragostea arătată pentru ridicarea poporului moldovean, căci autoritățile rusești l-au deportat în Siberia, de unde nu s'a mai întors. Coiușnenii îl vor păstra însă totdeauna recunoștință, ca unuia care a fost adevăratul lor salvator.

T. Jireghea.

din Costuleni

jud. LĂPUȘNA.

Din lipsa de semințe de ale altor cereale în regiunea noastră, plugarii au semănat mai mult porumb. Aproape 90% din suprafața cultivată cu porumb.

Acum, în urma ploilor căzute, — deși ele n'au pricinuit

nicăiri stricăciune, — buruienul înăbușă ogoarele și bleșii plugarii nu mai dovedesc să-l prășească, lucrând diu zori până în noapte.

Actualmente se simte lipsa cartofilor, din care cauză prețul lor s'a urcat dela 27 lei la 60 lei pudul.

Cartofii din noua recoltă se vînd câte 20 lei kg. Varza se vînde cu câte 300—400 lei pudul.

Fasole din recolta veche aproape nu se mai caută și de cea albă se vînde cu 100 lei pudul, celelalte cu 180—160 lei pudul.

Tatar-Bunar

Starea semănăturilor. Mulțumită ploilor abundente, cari se repetă regulat la intervale de 2—3 zile, starea semănăturilor în regiunea noastră este din cele mai înfloritoare și promise o recoltă îmbelșugată, de care nu s'a pomenit de mult. Stricăciuni mari din cauza ploilor nu s'au semănat încă, încât dacă semănăturile vor fi ferite și de grindină, situația plugarilor se va îmbunătăți singur. Alăta numai, că sunt prea înglobați în datorii pe la cămătari, căci din cauza lipsei desăvârșite de credit agricol lef-tin au fost nevoiți să se împrumute pe la diferiți speculanți ang-jand recolta anticipat cu 70—75 lei pudul de grâu, pentru sumederizorii de 1000—2.000 de lei, în schimb cărora au emis poște 8—10.000 lei.

Inecat. Flăcăul Porfire Șveț de 20 ani, după un chef sădravan, s'a dus în stare de ebrietate împreună cu alți doi flăcăi să se scorde în râul Cîndac. Aceștia observând că Șveț este beat peste măsură au încercat să-l înpedice de a se scorda, însă el desbrăcându-se și îmbrăcându-l s'a aruncat în apă strigîndu-le să să la hainele și să le ducă acasă. Cadavrul a fost pescuit deabia spre seară și a doua zi a fost înmormântat. Se vorbește că Porfire Șveț s'a hotărât să se inee din cauza că părinții n'au consimțit la căsătoria lui cu o fată din localitate.

Excursiune. Zilele acestea au trecut prin localitate un grup de medici din țară vizitînd stațiunile balneare din regiunea noastră. Pretutindeni li s'a făcut o primire călduroasă, atât de corpul medicilor cât și de populație.

Furt. Eri noapte necunoscuți răufăcători s'au introdus scoțind g-amul, în locuința croitorului Spivac, în lipsa acestuia deacasă, și au furat un ceas și un costum al proprietarului și o cantitate de ștofa aparținînd clienților lui Spivac. Cercetările deocădată n'au dat nici un rezultat.

Culturale. Dinmencă la școala medie din localitate a avut loc o serbare dată de Căminul cultural „Unirea“, în care s'au produs elevii și absolvenții acestei școli.

Coresp.

Anglia nu reia tratativele cu Rusia.

Chamberlain a declarat în camera comunelor, că Marea Britanie nu va putea relua negocierile cu sovietele, cât timp va continua propaganda antibritanică.

Din presa ru

„A doua armată“

Ziarul sovietic „Pravda“ (Adevărul) No. 113 a. c. scrie următoarea legătură cu congresul pondenților ziarelor torești și sătești.

„Acest al treilea congres al ziarelor torești și sătești... Tovarășul B. denumește infanterie. Își și cavalerie și artilerie gr-

Pe când peste graniță continuă a se denumi „putere“, ne fiind de fapt o ficțiune, care funcționează la limitele fixate de societate gheză, la noi s'a născut deodată a doua armată toare după cea militară.

Ea nu este de loc o este atât de reală, încât forat și pe „fostii barstat“ din strălucire, „Struve“.

Constătuirea „rablor“

„Vozrojdenie“ — (Rena) Paris No. 367 Iunie 1926 scrie:

„Ziarele sovietice comuniste asupra deschiderii a constătuirei gen „rabsellcorilor“ (coresp. presel muncitorești și să-

„În adevăr un eveniment important“, scrie autorul seamă, și acest eveniment buie studiat mai de aproape de ruși, dar și de și în special, de acei, fac iluzii despre evoluția sovietice. Fiindcă rar se ocazii de felul acesta, manifestă în fața lumii cu atîtă claritate și cu aparat de violare a sovietice, în toată golia diabolică.“

Ce reprezintă institutul „rabsellcorilor“? O organizație năj oficială a partidului pentru desmînșiri prin pe asura funcționarilor sov și asupra populației în

Institutul „rabsellcorilor“ compus din o armată de persoane cu misiune sp a urmări și a denunța zind în toate amănunte și în special a celor sătești cînd sistemul terorismului vidual.

E ușor de înțeles, că „rabsellcorilor“, fiind adevărați pentru populație, provoacă o ură răsunătoare din populației. De aceea „rabsellcorilor“ este în cu un mare rizic.

Buharin, vorbind despre rizic în momentul cînd „rabsellcorilor“, comunitățile date statistice: 1926 au avut loc 24 de de „rabsellcorilor“ și 10 de omoruri“

Din documentele găsite

Între documentele găsite în Chișinău s'a găsit și o scrisoare de la un boier moldovean din 1760 cu următoarea:

„Prea cinstită și aprosoră cucoanel Zărnica în mulță piecăciune este a aceasta la Vasieni, în țara pușnei“

Se măgăsești și un al lăi Vodă Șofu din 1760 care se dăruște Mitropoliei un pod peste Nistru din bînit visteriei în d-tul Criuleni. Mitropolia avea drept de a încasa trecere.

Trebuința unei bibliografii românești în Basarabia

Un apel către cărturarii dela sale

Pentru mulți dintre noi, veacul al XIX-lea, care a fost trist pentru Moldova dintre Prut și Nistru era scotit ca o întințime culturală din punct de vedere românesc. Aceasta era credința nu numai a celor cari citeau mai puțin, dar chiar și a celor cari se ocupă mai mult cu munca cărturărească. Faptul, că după 1812 s'a tăiat orice legătură cu sufletul românesc de aici, a dus pe cei mai mulți la părerea hotărâtă, că nu avem ce mai găsi în Basarabia din vechile resturi de viață românească. Nouă, însă, n'ne pare, că mai trebuie mult răscolit pentru a cunoaște bine viața de 100 de ani a românilor din această parte. Când cineva se apucă să scrie despre vre-o latură a vieții

de aici, trebuie să se oprească multă vreme pe loc și să-și spună: ru am tot materialul la îndemână pentru că părea pe care o dau despre chestiunea, care n'a precupă, să fie ultimul cuvânt.

Așa am răpt-o și noi. Nu este vorba că dacă vorești scrii ceva despre cele ce s'au petrecut în cugerea acestor o sută de ani, ești silit, fără să vrei, să cunoști limba în care s'a scris mult despre viața neamului nostru: adică trebuie să cunoști bine limba românească. Eu însă vorbesc despre acele fărâme din viața noastră românească, care au îndrăznit să se arate la lumină cu toată spărsarea stăpânitorului. Este vorba aici despre o mîșcă de cărți și broșuri, cari s'au tipărit în limba

românească pentru nevelle poporului românesc de aici. Ele au un cuprins religios, juridic și didactic.

Despre o parte a vorbit d-l St. Ciobanu în cartea sa „Cultura românească în Basarabia sub stăpînirea rusă“ de unde se vede liminos, că poporul de aici nu a încetat să se gîndească la tribuințele culturale sale în graiul celor de jos. Autorul de sus nu a putut vorbi despre toate cărțile ieșite din tipărișele românești din hotarele Moldovei rupte dela noi în anul 1812 pentru că nici nu intrau în cadrelle subiectului său și nici n'a putut să le cunoască pe toate. De lucrul acesta m-am convins din numeroase călătorii făcute cu d-nii membri ai Comisiunii menunentelor istorice din Basarabia pe la diferitele năvăliri și biseric de prin părțile de mijloc și de stai ale acestei provincii. O a doua pîdică am avut-o și o mai am încă când scriu capitolele despre „Cultura românească în Basarabia“ în cursul secolului trecut din istoria bisericii basarabene dela 1812—1918 pe care n'a tridesc să o termin. Am scotit că materialele, pe care le am la îndemână vor fi destule dar m'am înșelat adănc.

De aceea rîndurile acestea sunt îndreptate către cucernicii proști, și oameni de carte, cari înțeleg binele ce-l vor face prin a ne aduce la știință toate cărțile tipărite în vremea din tipografiile din Basarabia, Chișinău, Bolgrad sau chiar și în tipografiile din Rusia, cum este Peterburgul, Odesa sau alt oraș, scrise în limba română, sau română și rusă pentru nevoile bisericice, școlice și poporului basarabean, între anii 1812 și 1918. Însușirea aceasta rigam să ni se educă prin rețența și administrația gazetei noastre. Din aceste cărți și broșuri vom putea cunoaște în ce măsură s'au luptat cei mai înalți de noi pentru luminarea minții românilor, rămas fără oblaclărea celor din țara sa.

Am început de mult a aduna acele cărți, cari mi-au căzut în mîna pentru a alcătui un volum intitulat: „Bibliografia românească basarabeană între anii 1812—1918“ unde vom tipografia și țipări școlice de titlu, care au o însemnatate mai mare și chiar din cele ale copirșului, ca în chipul acesta să se o continue a lucrării celei mîri făcute de d-l prof. Ican Bîrnă și Hodeș. Numeroase cărți și bro-

șuri pe care le-am văzut pe la bisericile și năvălirile basarabene m'au îndreptat să cred, că avem multe tipărișuri românești sau româno-ruse.

Nu mai studind aceste cărți se poate și ce este pentru noi necunoscut și pe acele necunoscute văm riga a ni le trimite prin vreau chip sigur și după ce le vom studia vi le vom întoarce. Căci ar fi păcat să nu adunăm ce se mai poate aduna din munca trecutului. Ați nu ar putea să mai faceți lucrul acesta, fiindcă nici Academia Română din București nu porcă toate tipărișurile ieșite din teasurile tipografiilor basarabene și n'au pentru nevoile culturale ale românilor de aici.

Să nu se pară nimănui cu mirare convingerea noastră, fiindcă, — ceea ce nici nu țări trece prin mînte, — anul trecut am găsit o tipărișură foarte rară intrîndu din bisericile dela țară. Anume în frunso aranjată la bibliotecă, deși nu pre mare, a bisericii părintelui Ioan Zărnă din comuna Cornovo, am dat de un primunat exemplar din „Cazaniile“ lui Varlaam din anul 1643, pe care acum achiziționează episcopia lă adus în biblioteca Societății ar-

heologică-istorice bisericicești din Chișinău. El se poate vedea oricînd dorește cineva. Acest exemplar este mai bine păstrat decît chiar cel de la Academie. Nu uităm a mai adăga, că persoanele acelea cari se vor trudă să ne ajute în a îndeplini această mare și frumoasă doriță vor fi pomenite la locul cuvenit.

Ne îndreptăm, la sfârșit, și fecșilor roștri elevi, cari, în parte, acți sunt la munca școlice. De acol, unde vă găsiți, ru țipări și vă aduce aminte și de acest lucru folositor pentru cei ce vin după noi. Ori unde veți auzi sau afla că se găsește vre-o carte, broșură și chiar document, scris în orice limbă, care să povestească despre viața trecută a înaintașilor noștri, înștiințați-ne, arătându-ne numai titlul și anul cărții, când s'a tipărit. Veți face un așa de mare bine cu picătura de muncă ce o viți depune, în cât veți schimba multe păreri greșite asupra celor pe care soarta l-a făcut să sângere sub jug străin pentru neamul întreg.

Nu suntem cunoscuți după faote, ci numai după vorbele rele și după locul ce-l ocupăm aici, la marginea de răsărit a României.

Șt. Be

Situația politică

Frumosul succes obținut de guvern în alegerile recente, parlamentare, județene și în parte comunale, n-a putut amăgi cu iluzii pe șeful guvernului. D. gen. Averescu și-a dat seama, că pentru a avea o guvernare liniștită și rodnică nu e de ajuns să dispui de majorități parlamentare, fiindcă aceste majorități pot vota legile dar nu le pot garanta aplicarea lor. Pentru aceasta trebuie o administrație disciplinată și cu totul devotată.

Funcționarii publici, cari formează această administrație, stau sub fel de fel de influențe politice, care în mod fatal produc haos în orientarea lor. Pentru a-i scoate de sub aceste influențe sunt necesare două lucruri: întâi trebuie ameliorată situația lor materială și apoi reduse la minimum influențele politice. Prima parte a acestei îndoielte probleme stă în puterea guvernului de a rezolva. A doua este mai complicată, fiindcă stă în strânsă legătură cu evenimentele politice militante. Poporul român e un popor eminamente politic și nici funcționarii publici nu fac de loc excepție în privința aceasta. Politica preocupă pe toți, dela ministru până la ultimul copist.

Guvernul a anunțat că se va îngriji de ameliorarea situației materiale a funcționarilor, iar d. gen. Averescu caută să înlăture și al doilea rău, care sapă la temelia administrației publice: politica militantă. În scopul acesta a crezut că trebuie să procedeze în mod radical: Desființând cauzele acestui rău.

Care ar fi aceste cauze? Răspunsul e ușor de dat, căci ele nu pot fi altele decât partidele din opoziție. Și cum aceste partide sunt numeroase și puternice, precum s'a dovedit în alegeri, desființarea lor nu s'ar putea face decât propunându-le o fuziune cu partidul poporului, azi la putere. Tratatul partidelor din opoziție în recente alegeri, era, evident, o mare piedică pentru realizarea acestei fuziuni. Trebuie găsită o formulă atrăgătoare, care în același timp să amăgească și pe cei mai înverșunați opoziționiști. Și formula s'a găsit: necesitatea creșterii unui bloc puternic împotriva partidului liberal. În sensul acesta au început tratativele, care, cu toate că era angajat în ele și d. Maniu, s'au terminat repede, fiindcă întreaga opoziție a refuzat categoric nu numai fuziunea cu partidul poporului, ci ori și ce colaborare cu guvernul.

Astfel planurile d-lui gen. Averescu n'au reușit și în loc să realizeze blocul puternic împotriva liberalilor, a contribuit și mai mult la îndărjirea opoziției, care a înțeles acum și mai bine unde este călcăiul lui Achile al actualului guvern. Guvernarea d-lui gen. Averescu poate fi, cu toate acestea rodnică, dar liniștită nu va fi fiindcă opoziția va da lupte înverșunate atât în parlament cât și în afara de acesta. Iar funcționarii liberali din serviciile publice, cari sunt încă foarte numeroși, vor continua sistemul lor de sabotaj, aplicat cu succes în prima guvernare averescă.

BASARABIA ECONOMICA

Cultura și exportul fructelor

Este cunoscut că fluctuațiile valutare, în special din țara noastră se datorează faptului că exportul produselor naționale s'a diminuat iar importul a crescut. Nu este locul aici de a arăta toate măsurile ce trebuiesc luate pt. îndreptarea situației create, dar trebuie să amintim, d-ns că unele din produse, a căror cantitate a scăzut simțitor la export, sunt fructele din Basarabia.

Pentru a cunoaște mai bine importanța acestui articol în producția noastră națională vom arăta mai jos câteva date statistice.

În 1920 Basarabia posesea 10.154.170 de arbori fructiferi plasați pe o întindere de 40.470 ha., din care o suprafață de circa 7.000 ha. asupra jud. Hotin, iar restul de 34.400 ha. al circumscripției Camerei de Comerț din Chișinău. (Județele Lăpușna, Orhei și Tighina).

Înaintea războiului mondial Basarabia exporta din producția fructelor circa 115 vag. de mere 432 „ nuc 27 „ pere 2-2 „ persici 141 „ prune proaspete 450 „ struguri

În total 1410 vagoane. Cele mai mari cantități de fructe mergeau spre Varsavia, Lodz, Riga, Moscova, Petrograd, Odesa etc. Evaluând cantitățile de mai sus după prețurile medii din anul trecut, adică 10 lei per per., am avea o sumă de circa 1 1/2 miliarde lei.

Dacă la aceste cantități s'ar mai adăuga exportul de caise, cireșe și vișine, asupra cărora date statistice precise nu posedăm, dar al cărui export anual a fost de cel puțin 1.000 vagoane și a căror valoare se poate evalua la circa un miliard lei, atunci am constata că totalul exportului de fructe proaspete din Basarabia înaintea războiului mondial se poate evalua la circa 2.500.000 lei în moneda curentă.

Dar afară de aceasta, Basarabia exportă și prune uscate. Din informațiile ce posedăm numai în anul 1922 s'a exportat din Basarabia 900 vagoane de prune uscate, adică mai mult chiar decât a exportat Franța (abia 800 vagoane).

Lipsa de încurajare din ultimul timp, ba chiar unele piedici puse exportului fructelor noastre, au pricinuit pagube importante acestor culturi și au dus la ruină pe producătorii lor.

În consecință suprafața ocupată cu viticultura și horticultura, precum și producția lor, a început să scadă, această scădere luând proporții îngrijitoare.

Informațiile ce le posedăm de la producătorii și comercianții de fructe arată că în unele părți suprafețe cultivate altă dată cu pomi fructiferi, astăzi sunt ocupate cu lanuri de orz și porumb, iar cantitatea și calitatea fructelor în u-

nele locuri au scăzut cu 60 la sută. Producătorii, din cauză că această cultură a devenit pagubitoare au dat uitării livezile și grădiniile lor, odată înfloritoare.

Și nu trebuie uitat că produsele până la războiul trecut, grație calității lor superioare, au fost căutate pe piețele străine, în special în Rusia Centrală și Polonia de astăzi.

(Va urma).

BURSA.

Cursul devizelor și al valurilor pe ziua de 17 Iunie 1926.

Devize (târgul liber orele 17, 30).	
Franci francezi	690
„ belgieni	790
„ elvețieni	4540
Lire sterline	1140—
„ italiene	855
Dolari	234—
„ germane	56—
„ coroana cehoslovacă	—
Zlotul polonez	—
Shillingul austriac	3280

VALUTE	
Napoleon	907—910
„ german	56—5650
Leva (Bulgaria)	170—175
Lire otomane	125—128
Lire sterline	1140—1145
Franci francezi	7—710
„ elvețieni	45—457
Lire italiene	857—860
„ germane	280—290
Dinari sârbi	410—421
Dolari	235—236
„ germană	33—334
„ coroana cehoslovacă	7—720
Shillingul austriac	33—334
Franci belgieni	7—720

La Bursa din Paris (închiderea, orele 19).

Lira sterlină	17095
Dolarul	3511
„ germană	835
Francul belgian	10130
Lira italiană	12690
„ coroana cehoslovacă	—
Leul românesc	1510
„ dinar sârbesc	68225
Francul elvețian	490
Shillingul austriac	490
Zlotul polonez	1408—
Florinul olandez	—

La Bursa din Zürich (închiderea, orele 17).

„ germană	123—
Florinul olandez	20750
Dolarul	51663
Lira sterlină	25147
„ franc elvețian	1480
Lira italiană	1863—
„ coroana cehoslovacă	1530—
„ coroana maghiară	0,007280
Dinarul sârbesc	9127
Leul românesc	223
Zlotul polonez	4050
„ coroana austriacă	4,007295

Informațiuni

Personale

I. P. S. Arhiepiscopul Gurie se înolăză la Chișinău în ziua 20 Iulie, rămânând ca a doua zi să plece la București pentru a lua parte la ședințele sinodale.

D. dr. Dusan fiind suferind, a obținut un concediu de trei luni, din partea Camerei de Comerț, unde, precum se știe, este reprezentantul Ministerului Muncii.

Interne

Ministerul de Interne va începe un nou program de propagandă în străinătate, în colaborare cu biroul de presă de la interne.

Din București comunică că la Banca Marmorosch — Blanc se continuă cu economiile. După ce nu de mult au fost concentrați 120 de funcționari cu vechime până la 15 ani, acum se concentrează din nou 10 procuriști dintre cei mai copabili cu vechime dela 20—30 de ani. Aceștia amenință cu proces de despăgubire în valoare de mai multe milioane.

Judecătorul de instrucție a trimis în judecată pentru lovire cu premeditare pe artiștii de la opera Română, cari au atacat pe G. Georgescu, fostul director al operei.

Bisericești

În sferele duhovnicești se proiectează a se schimba titulatura I. P. S. arh. Gurie din cea de „arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului“, în cea de „arhiepiscop al Chișinăului“ de oarece județul Hotin este trecut la eparhia Bălți.

Cu ocazia morții fostului misionar al eparhiei Chișinăului, N. Balabura, s'au înscris pentru acest post următorii candidați. K. Gișcov din Cetatea-Albă, preotul N. Frățiman din com. Onești jud. Orhei și profesorul seminarului teologic local T. Rudiev.

La sesiunea Sf. Sinod din 22 Iunie, se vor examina două chestiuni importante: 1) reglementarea jurisprudenței duhovnicești și reorganizarea învățământului teologic.

Soborul egumenic cât și convocarea reprezentanților tuturor bisericilor ortodoxe pentru adunarea și prăgătirea pentru sobor a materialului necesar, s'au amân timer pentru toamna viitoare.

Chestiunea vechiului calendar

Locuitorii din com. Tocani, jud. Tutova, au adresat prefecturii județului o petiție, cerând să li se dea voie să țină sărbătorile după vechiul calendar.

Comunale

Din cauza banchetului de Vineri, ședința Consiliului Comunal, care urma să fie la 11 cor. a fost amânată pentru Duminică 20 cor. ora 10 jum. dimineața.

Ordinea de zi a ședinței a rămas neschimbată.

Primăria orașului, a intervenit pe lângă direcțiunea generală silvică din localitate cerând să i se acorde o parte dintr-o pădure cu care să se poată aproviziona Lemnele ce vor rămânea se vor împărți întâi funcționarilor și apoi se vor vinde în depozitele primăriei.

Pe lângă comisia economică a primăriei, au mai fost numiți ca delegați al Camerei de Comerț d-nii Vasilescu din partea brutarilor, I. Svarțberg din partea morarilor, Sofronov și Fadelman din partea măcelarilor și Suticov din partea restauratorilor.

Comisia permanentă a primăriei, a aprobat în principiu cedarea terenului de lângă gară, Ministerului de Comunicații, pentru construirea de locuințe funcționarilor C. F. R.

D. Seb. Teodorescu, primarul orașului, a aprobat suma de 15 mii lei în folosul spitalului de Copii din localitate.

O nouă dispoziție a d-lui Primar, face cunoscut publicului că accesul persoanelor particulare în birourile primăriei este permis zilnic numai între 11 1/2 și 1 1/2 a. m.

Militare

Măine seara la ora 9 va avea loc banchetul oferit de comandamentul militar și primăria orașului, d-lui ministru de război, gen. Ludovic Mircescu, care se află în Basarabia pentru inspecție.

Vor lua parte la banchet și numeroși magistrați.

Scolare

La școala spirituală s'au încheiat cursurile și examenele. Asobvenții școlai vor depune la toamnă examenele de intrare în Seminarul Teologic, excursia elevilor n'a avut loc, fiindcă nu s'a aprobat reducerea pe C. F. R.

În postul de subvizor școlar al jud. Soroca este numit D-I Glimescu.

În județ se proiectează construirea a 40 școli în diferite localități ale județului.

Pe lângă mijloacele date de guvern, se vor aduna fonduri și prin colecte comunale.

Expoziții școlare

La liceul de fete „Principesa Dadiani“ s'a deschis o expoziție școlară de lucrări practice la istorie și desen, executate de elevii liceului. Expoziția poate fi vizitată zilnic dela orele 2 până la 6 p. m. în localul liceului No. 2 „Mahai Eminescu“.

Comerciale

Un grup de comercianți, cu scopul de a acapără alimentele și mai ales zarzavaturile, cari se aduc pe piață și se vând pe preț ieftin, din cauză că vânzătorii n'au timp de stat în târg, înființau un depozit sub numele „Provizionar“.

Comercianții Anisfeld și Bercovic, au fost condamnați la câte 10.000 lei amendă pentru că au lipsit la alegerea de Senator și Camerilor de Comerț.

Sanitare

Concesiuni pentru farmacia noul în Basarabia.

Ministerul sănătății publice a mai fixat următoarele concesiuni pentru farmacia nouă:

Jud. Bălți: Bălți 2 locuri: 1) în partea de sudvest a orașului, începând de la capătul străzii Ștefan cel Mare, spre periferie; 2) în partea de nord a orașului, începând dela capătul străzii Muzicantilor.

J. d. Cetatea-Albă: Cetatea-Albă un loc, raionul stradalor Ismailului și Chișinăului.

Orașul Chișinău: Chișinău 2 locuri: 1) în suburbia Visternicea; 2) pe calea Muncetilor.

Jud. Hotin: Hotin 1 loc; Circ. nordvest a orașului strada Ștefan cel Mare colț cu strada Gh. Mărzescu.

Jud. Ismail: Ismail 1 loc, zona de la capul bulevardului (monara lui Papazoglu) către extremitatea orașului; Bolgrad 1 loc, în zona pieței bisericii sf. Niculae către bariera Traian Val; Reni 1 loc în jum. pieței Centrale către bariera Bolgrad; Chilia Nouă 1 loc, în zona dela Templul israelit către bariera Izmail.

Jud. Orhei: Orhei 1 loc.

Jud. Tighina: Comrat 1 loc.

Oficiul de control al devizelor. din Chișinău ne roagă să anunțăm de următoarele:

Se aduce la cunoștință comercianților, industriașilor și tuturor persoanelor cari au primit aprobarea de a cumpăra devize pentru nevoi urgente ca: efecte scăzute domiciliile în țară sau în străinătate, plăți de rambursuri, ridicări de conosamente, etc. c. Oficiul v'a fi nevoit să nu le mai ia în considerare cererile noul de devize, dacă conform obligației ce și-au luat, nu vor prezenta în timpul fixat, documente justificative ale operațiunilor în baza cărora li s'a dat autorizarea de a cumpăra devizele.

Dirrecțiunea școlai de Conducători.

Inscrierile la Școala de Conducători de Lucrări Publice (ajutori de ingineri) din Chișinău str. Reni, No. 32, încep la 12 Iunie și durează până la 20 Septembrie 1926.

Informațiunile se pot lua dela Direcția Școlai, între orele 10—11 dimineața.

47—3 DIRECȚIUNEA

TELEGRAME

În jurul împrumutului român în Italia

Roma, 17—VI. (Rad.). Ziarele publică articole cu comentarii favorabile împrumutului, încheiat de d. Manolescu.

„Giornal d'Italia“ publică un articol de fond în care relevă că poporul Italian salută cu simpatie acordurile realizate, care reprezintă vaste posibilități pentru o activitate comună a popoarelor amice. În articol se exprimă speranța, că capitalul italian va participa la industria minieră română, iar Italia va deveni un client important al produselor petrolifere române.

Oficioul „Tribuna“ după comentarii în același sens adaugă, că acordurile financiare încheiate sunt destinate a fi urmate și de o apropiere politică.

Vizita Suveranilor în Italia

București, 17—VI. (Rad.). „Corriere dela Serra“ anunță, că primul ministru d. general Averescu va pleca în curând la Roma pentru a pr. gâti terenul pentru vizita Suveranilor români în Italia.

„Lupta“ afirmă același lucru, adăugând că d. general Averescu va pleca după declararea vacanței parlamentului, având o dublă misiune, economică și politică, dorind să aranjeze colaborarea capitalului italian în România și totodată să soluționeze chestiunea ratificării aplicării Basarabiei. Dacă misiunea d-lui Averescu va reuși, Suveranii vor vizita Roma după ce vor isprăvi cura la Bagnolles-sur-mêr.

În jurul noiei emisiuni

București, 17—VI. (Rad.). D. Vintilă Brătianu, fost ministru de finanțe, a avut o lungă întrevedere cu guvernatorul Băncii Naționale d. Oromolu. S'a discutat chestiunea stabilizării leului și finanțării recoltei. Deocamdată se pare, că cererile conducătoare ale B. n. c. Naționale nu sunt convinse de necesitatea noiei emisiuni.

Criza ministerială din Franța

Paris, 17—VI. (Rad.). Congresul partidului radical a votat o moțiune, hotărând să sprijine un guvern format din reprezentanții uniunii republicane, și să combată formarea unui guvern al uniunii sacre, care ar aduce la putere minoritatea parlamentară.

D. Briand a fost însărcinat să formeze guvernul. D-sa a precizat, că dorește să realizeze o largă concentrare a tuturor elementelor republicane și a tuturor competențelor din parlament.

D. Briand a avut astăzi o întrevedere cu d.d. Herriot și Poincaré și s'a consfățuit asupra modului de formare a viitorului cabinet și mijloacelor practice pentru asanarea financiară. D.d. Herriot și Poincaré vor examina împreună situația și vor răspunde d-lui Briand în cursul zilei. După întrevedere, d. Poincaré a luat contact cu fostul ministru de finanțe, d. Peret.

În cercurile politice se vorbește de posibilitatea următoarei combinații: Briand — externe, Herriot — interne, Poincaré — finanțe, Bocanovski — comerț.

D. Briand a avut deasemenea întrevederi cu fruntașii socialiști, d.d. Blum și Boncour.

Declarațiile d-lui Papacostea

București, 17—VI (Rad.). Interviewul cu d. Papacostea apărând în „Adevărul“ necomplet, d. Papacostea a trimis o rectifică, subliniind, că a declarat, că d. general Averescu n-a făcut apel de colaborare la partidul național. D. general Averescu l-și menține punctul de vedere exprimat acum sease ani, adică susține necesitatea formării unui mare partid, care să contrapondereze partidul liberal. Pentru aceasta nici decum nu e indicat sistemul co-laborărilor. E eficace numai fuziunea completă. Dacă d. Iuliu Maniu personal va confirma vzwurile despre ofertele guvernului, atunci partidul poporului cu documente va restabili adevărul.

Ședința delegației economice

București, 17—VI (Rad.). Delegația economică a guvernului s'a întrunit astăzi sub președinția d-lui general Averescu. Discuția chestiunii stabilizării valutei a fost amânată pentru ședința viitoare, deoarece reprezentanții cercurilor economice n-au depus toți memoriile cerute de delegație. S'au discutat măsurile necesare pentru combaterea speculei.

D. general Averescu, care studiază personal chestiunea, a cerut miniștrilor propuneri pentru reprimarea speculei și dobânzilor camătărești. În ședința viitoare membrii guvernului vor indica măsurile necesare.

Delegația a hotărât să desființeze prohibirea exportului de lapte condensat și unt, rămânând ca comisiunea respectivă să fixeze taxele vamale.

S'a discutat deasemenea propunerea făcută de guvernul polonez, care oferă înlesniri de tranzit pentru exportul produselor românești prin Danzig și deosebit reduceri la taxele de transport pentru 50 vagoane pe zi. Propunerea a fost găsită convenabilă, însă înainte de a se lua o hotărâre definitivă se va cere avizul Uniunii Camerelor de Comerț.

Măsurî contra propagandei comuniste

Londra, 17—VI (Rad.). Consiliul de miniștri a discutat chestiunea ruperei relațiilor diplomatice cu sovietele. După mari discuții, s'a respins această eventualitate, dar s'a decis să se facă deosebire între reprezentanții diplomației acreditați și organizațiile comerciale sovietice, reprezentate în Anglia. Guvernul a hotărât să efectueze reducerea draconică a tuturor privilegiilor diplomatice acordate până acum organizațiilor comerciale. Autoritățile vor veghea ca aceste organizațiuni să nu facă propagandă comunistă.

Fuziunea liberalo-naționalistă.

București, 17—VI. (Cor. spec.). În cercurile politice se afirmă, că tratativele între liberali și naționali privitoare la fuziunea ambelor partide trec printr-o fază hotărâtoare. Din partea liberalilor tratează — d. Alecu Constantinescu, din partea naționalilor — d. Mihai Popovici. Liberalii au recunoscut naționalilor dreptul de a rezolvi ei singuri toate chestiunile ardene.

Desmîntirea d-lui Titulescu

București, 17—VI (Rad.). D. Titulescu a publicat în „Îndreptarea“ o desmîntire a zvzvonurilor privitoare la reîntrirea D-sale în viața politică. În desmîntire d. Titulescu arată, că a venit la București în interes de serviciu și în curând va pleca înapoi la Londra.

D. Titulescu la Rege

București, 17—VI (Rad.). D. Titulescu, ministru al României la Londra, a fost primit astăzi în audiență de Rege și reținut la dejun.

Briand formeaza cabinetul

Paris, 17—VI (cor. spec.). Președintele republicii a însărcinat pe d. Briand cu formarea cabinetului. D. Briand a primit misiunea și a cerut concursul lui Poincaré și Caillaux. Partidul radical socialist nu e dispus să sprijinească pe Caillaux într-o formațiune, din care ar face parte și Poincaré.

Furtuni și ploa torențiale

București, 17—VI (cor. spec.). O violentă furtună însoțită de o ploaie torențială s'a abatut asupra orașului și județului Timișoara. Din cauza descărcărilor electrice, uzina electrică n-a funcționat. Circulația tramvaiului întreruptă. S'a prăbușit o clădire. Turnul bisericii catolice s'a înclinat spre sud. Mai multe comune sunt inundate.

În județul Prahova și special în Câmpina s'a abatut o ploaie însoțită de grindină, de mărime de un ou de găină. Multe ogoare distruse.

ULTIMA ORA

Modificarea constituției poloneze

Varsavia, 17-VI (Rad.). Consiliul de miniștri a adoptat un proiect de lege pentru modificarea constituției. Proiectul lărgeste cu mult atribuțiunile președintelui republicii, acordându-i-se și dreptul de dizolvare a seimului.

Criza ministerială din Cehoslovacia

Praga, 17—VI. Partidele socialiste au protestat împotriva introducerii noului tarif vamal, arătând, că nu vor mai vota nici un proiect de lege a guvernului, și cerând demisia imediată a d-lui Beneš. Membrii partidului socialist ceh, cari fac parte din guvern, au demisionat. Se așteaptă astăzi demisia întregului guvern.

Ciocniri la Praga

Praga, 17—VI (cor. spec.). O nouă ciocnire între comuniști și socialiști s'a produs astăzi în timpul demonstrației socialiste împotriva noului tarif vamal. Sunt mulți răniți. Poliția a operat numeroase arestări.

Teatrul „ORFEUM”

G. PAPADACHI

— Cu începere de Vineri 18 Iunie —

— Se va rula —

Fecioara Tavernelor

Superbă dramă în 9 acte.

In rolul principal celebra artistă **Nazimova.**

La fine o comedia

— **BILLU DON-JOUAN** —

Inceputul la orele 6.

Orchestra clasică.

SCRIERI DESPRE BASARABIA

DE

D-r ONISIFOR GHIBU

1. SĂRBĂTOAREA BASARABIEI (Deschiderea Sfatului Ţării, 21 Noembrie 1917). Chişinău, 1917. Preţul 20 Lei.
2. DEŞTEPTAREA MOLDOVENILOR DE PESTE NISTRU. (Adunarea naţională ținută la 17 Decembrie 1917 în oraşul Tiraspol). Chişinău, 1917. Preţul 15 Lei.
3. CĂLĂTORIND PRIN BASARABIA. Impresiile unui Român din Transilvania. Chişinău, 1924. (Epuisată).
4. CUM S'A FĂCUT UNIREA BASARABIEI. Sibiu, 1924. Preţul 5 Lei.
5. CU GÂNDUL LA BASARABIA.—Arad, 1926. Preţul 15 Lei.
6. DELA BASARABIA RUSEASCĂ LA BASARABIA ROMÂNESCĂ.—Analiza unui proces istoric, 3 volume, Cluj 1926. Vol. I. Preţul 200 Lei.

Toți aceia care s'au ridicat, prin cultura lor, deasupra păturii țărănești, sunt datori să se îngrijească de sănătoasă îndrumare culturală și economică a acesteia.

ÎN ACEST SCOP LE STĂ LA INDEMNĂ

„Cuvântul Moldovenesc”

gazeta populară săptămânală a „Astrel”

care iese odată pe săptămână la Chişinău, având ca director pe d-l D-r ONISIFOR GHIBU, iar ca redactor pe d-l MIHAIL MINCIUNĂ.

Gazeta aceasta se tipărește cu alfabetul rusesc și cu cel românesc, pe opt pagini, și cuprinde tot ce poate fi de folos pentru țărănime.

ABONAMENTUL: 120 Lei pe an.

— A APARUT ȘI SE AFLĂ DE VÂNZARE —

DELA BASARABIA RUSEASCĂ LA BASARABIA ROMÂNESCĂ

de D-r Onisifor Ghibu.

Volumul acesta cuprinde pe lângă o minuțioasă analiză a procesului istoric, care a avut loc în cursul veacurilor pe pământul Basarabiei până la Unirea ei cu România, 186 ane, datorite celor 64 de Basarabeni, cari, în anii de primejdie și de glorie din 1917 și 1918 au scris pagini ce servesc acum drept documente istorice.

Preţul primului volum, de o extenziune de 708 pagini, este 200 lei. Abonații noștri îl pot avea cu 150 lei prin Administrația ziarului.

VIZITAȚI LA CHIȘINĂU

Eleganta cafenea, berărie și coletarie

„Varșovia”

Bulevardul Alexandru cel Bun, colț Mihai Viteazul.

MAGAZIN DE OBIECTE BISERICESTI

D. C. Cara-Stoianov

Clopote, veșminte preoțești, icoane,

DIFERITE OBIECTE GOSPODĂREȘTI

— CHIȘINĂU —

S'A PRIMIT MARE ASORTIMENT DE PERVAZURI ȘI RAME

Consumați zilnic pâine numai dela

Fabrica VASILATO

care a obținut diplomă cu medalie de aur la Expoziția 1925, mulțumită produselor ei de calitate superioară, eficiente și igienice și cantărite la predare.

VIZITAȚI

RESTAURANTUL „FRANTA”

Antreprenor Gh. Vulcan

Str. Mihai Viteazul No. 69.

Asortat zilnic cu mâncările cele mai gustoase și vinuri proprii, toate specialități.

Se va deschide

IN CURÂND RESTAURANTUL—
GREDINA DE VARA

„SUSANNE”

In str. General Broșteanu No. 53, (Fostă Cupecescaia)

(Vis-a-vis de Uzina Electrică).

Primăria Municipiului Chişinău

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală, că în conformitate cu art. 72—83 din Legea Contabilității Publice, în ziua de 5 Iulie 1926, ora 12 dimineața, în localul Primăriei Municipiului Chişinău, se va ține licitație publică prin oferte închise, pentru darea în antrepriză a lucrărilor de construcție a fundamentului din beton pentru un motor Diesel vertical de 600 H. P. la Uzina Electrică a Municipiului Chişinău.

Licitația se va începe dela suma de lei 395.426 în jos.

Concurenții ce vor lua partea la licitație vor prezenta informații exacte asupra lucrărilor de asemenea natură executate de către ei, informații certificate cu acte și ca sunt integrități la Tribunal.

Caietul de sarcini și devizul se poate vedea zilnic afară de sărbători, între orele 12—1 la Secția Economică a Primăriei, Camera No. 14.

Primar: Sebastian Teodorescu.

Șeful Serviciului Economic: I. Cazacliu.

Regimentul 25 Artilerie.

PUBLICAȚIUNE.

In conformitate cu Ord. Art. 70 din L. C. P. și cu ord. M. R. No. 10466 din 16/V/926 se publică spre cunoștință generală că în ziua de 10 Iulie 1926, ora 11 a. m. se va ține licitație publică prin oferte închise în localul Regimentului 25 Artilerie din Garnizoana Chişinău (Buicani) pentru aprovizionarea cantității de circa 600000 (șase sute mii) Kg. pae necesare hranei cailor acestui Regiment pe timp dela 1 August 1926—31 Iulie 1927.

Condițiile și caietul de sarcini se pot vedea zilnic la cancelaria serv. Aprovizionării acestui Regiment.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—83 din L. C. P.

Concurenții vor fi însoțiți de o garanție de 10% din valoarea furniturii.

No. 3561.

Comandantul Regimentului

25 Artilerie: Dimitriu,

Casier

Ad-tor Sub.: Lt. Dobrescu.

Liceul Militar „Regele Ferdinand I” Chişinău.

Liceul Militar „Regele Ferdinand I” Chişinău.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 6 Iulie a. c., ora 10 dimineața, se va ține licitație publică în cancelaria Liceului str. Chievului, cu oferte închise în conformitate cu prevederile art. 72—83 din legea contabilității publice pentru aprovizionarea următoarelor efecte: 640 cravate, 160 bretele, 320 per. mânși ată, 20 chipuri, 20 egrete, 960 per. bocanci, 1240 kgr. lână țurcană și 192 m. galon lână galbenă.

Caietul de sarcini se poate vedea la cancelaria Liceului Serv. Îmbrăcămintei, în fiecare zi între orele 8—12 și 15—19.

Odată cu ofertele trebuie depusă și garanția de 10%, din valoarea totală a ofertei.

No. 2009

1926 Iunie 15.

Comandantul Liceului Militar „R. F. I.”, Colonel Stankov.

Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale.

Spitalul Central Chişinău

AVIZ.

La două licitații ce au avut loc articolele de băcănie necesare spitalului oferindu-se cu prețuri mari, în conformitate cu art. 71 din legea contabilității, se va contracta această furnitură prin bună învoială.

Se primesc în acest scop oferte în zilele de 14—20 Iunie c., dela persoane cari vor face dovadă că au firme în regulă înscrise la tribunal și pot în mod efectiv face furnitura.

No. 2062—2

DIRECȚIUNEA.

C. F. R.

Direcțiunea X-a Exploatare—Chişinău. Inspecția X-a Intreținere,

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 30/VI a. c., ora 10 dimineața, se va ține licitație publică la Inspecția 10 de Intreținere str. Ștefan cel Mare Nr. 122, orașul Chişinău pantru darea în întreprindere a executării lucrării de:

Învelirea cu eternit a porțiunii de acoperiș la depoul din st. Tighina . . . 320.000.

Informații asupra condițiilor lucrărilor, planurilor, precum și altele se pot lua în zilele de lucru, dela ora 8—12 și 15—18, la secția de Intreținere Tighina, la Inspecția 10 de Intreținere și la Direcțiunea Serviciului de Intreținere București, str. Berthelot Nr. 8.

Concurenții sunt rugați a lua cunoștință de art. 72-84 din Legea Contabilității Publice și de Condițiunile Generale pentru întreprinderi de lucrări și furnituri de materiale spre a se conforma.

No. 1155 Lt.

77—1

Inspecția 10 de Intreținere

C. F. R. Chişinău.

Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale.

Spitalul Central Chişinău.

AVIZ.

Deoarece cantitatea de lemne de foc necesară spitalului s'a oferit cu prețuri neacceptabile, la cele două licitații ce au avut loc, în conformitate cu art. 71—83 din legea contabilității publice, se va face contractarea acestei furnituri prin bună învoială.

Se primesc în acest scop oferte în zilele de 10—20 Iunie a. c., numai dela persoane cari vor face dovadă că fac asemenea comerț, cu firme în regulă înscrise la tribunal și pot în mod efectiv face furnitura.

No. 2030.

DIRECȚIUNEA

Primăria Comunei Bravicea, județul Orhei

Publicațiune No. 730

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 21 Iunie a. c. oara 9 dimineața se va ține licitație publică cu termen scurt în localul Primăriei Comunei Bravicea pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construcție a abatorului comunal cu tot materialul necesar afară de piatră.

Licitația se va începe dela suma de 75.000 lei în jos.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—78 din Legea Contabilității Publice.

Domnii concurenți vor depune odată cu oferta și o garanție de 4% în număr sau efecte.

Devizul, schița de plan și ori ce informații se pot obține în fie care zi în orele de serviciu în cancelaria acestei Primării.

4 Iunie anul 1926.

Primar: F. Popovici.

Secretar: P. Alexandrov.

Citiți și răspândiți

„România Nouă”

și

„Cuvântul Moldo-

venesc”

Onisifor GHIBU

Preţul 15 lei.

Școala Normală de Învățători din Cetatea-Albă.

AVIZ.

Direcțiunea Școlii Normale de Învățători din Cetatea-Albă, având aprobarea Ministerului Instrucțiunii Publice No. 19480/926, invită pe domnii antreprenori pentru a depune la cancelaria Școlii, cel mai târziu până la 20 Iunie a. c., oferte în regulă pentru executarea lucrărilor de reparațiuni mai jos notate la internatul Școlii, situat în str. Gării, și la corpul principal al Școlii situat în str. M. Eminescu:

1) Dărâmarea zidurilor interioare pentru mărirea dormitoarelor m. p. 30.

2) Pardositul în locul zidurilor dărâmate cu scânduri de brad la fel cu cele existente, totul complet gata.

3) Tavan în locul zidurilor dărâmate totul cuprins: trestie, sârmă, cue și tencuit m. p. 30.

4) Tencuitul pereților cu mortar de var m. p. 80.

5) Văruitul în interior cu lapte de var la școală și internat și reparat tencuiala, curățitul coșurilor m.p. 3600.

6) Zidirea unei uși cu piatră existentă m. p. 1.

7) Așezatul unei uși existente m. p. 1.

8) Reparatul acoperișului la școală și internat, înlocuind tabla spartă cu alta nouă galvanizată, chituitul și vârsitul cu minium de roșu și ulei m. p. 800.

9) Văruitul în exterior cuprins și reparatul tencuiei la școală și la internat m.p. 1500.

10) Repararea și vopsitul buranelor și ighiaburilor m. p. 500.

No. 758

1926.

Direcțiunea Școlii Normale de Învățători Cetatea-Albă

71—3

Societatea Ocrotirea Orfanilor din Războiu. Regiunea IV-a Chişinău.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință celor interesați că în urma a două licitații publice se vor primi conform art. 72—83 din Legea Contabilității Publice, în ziua de 16 Iunie 1926, ora 12 a. m. la sediul Societății „O. O. R.” Regiunea IV-a Chişinău, strada Principele Mihai (Inzova), No. 3, oferte deschise pentru procurarea prin bună învoială a 42 vagoane de lemne uscate, esență tare (stejar, carpen și fag) necesare orfelinatelor Societății.

Adjudecătorii vor depune imediat după adjudecare garanție de 10% (zece la sută) din valoarea întregii furnituri,

No. 1109.

DIRECȚIUNEA.

Apa minerală

HEBE

Cea mai bună apă pentru cei ce suferă de stomac.

EXCELENȚĂ ȘI PENTRU A FI BAUTĂ CU VIN.

Administrația isvorului HEBE

Sângeorgiul Românesc jud. Bistrița-Năsăud.

24—5

In Biblioteca Semănătorul din Arad a apărut:

Cu gândul la Basarabia de

Onisifor GHIBU

Preţul 15 lei.

BODEGA, RESTAURANT ȘI BERĂRIA

„CENTRALA”

Proprietari: H. PEAHA și I. CACIONA

Str. Alexandru cel Bun No. 73.

Asortată în tot cursul zilei cu un bogat bufet cu aperitive, gustări calde și reci; la prânz cele mai gustoase bucate, iar seara pe lângă mâncări

tripluri și mititei „LA GRETA”

Bodega, Restaurantul și Berăria „CENTRALA” este unicul local unde se poate bea bere specială „LUTHER”, vinuri din pînie proprie, țuică și spirit rece de la ghiță. De aceea toată lumea își dă „CENTRALA” Domnii ofițeri și funcționari, cari doresc să ia în considerare la „CENTRALA” masa regulată, li se face o reducere simțitoare.

C. F. R.

Direcțiunea X-a Exploatare—Chişinău. Inspecția X-a Intreținere.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 12/VII a. c., ora 10 dimineața se va ține licitație publică la Inspecția 10 de Intreținere, str. Ștefan cel Mare Nr. 122, orașul Chişinău, pentru darea în întreprindere a executării lucrării de:

1) Învelirea acoperișurilor la atelierele principale din st. Tighina . . . 425.000.

Informații asupra condițiilor lucrărilor, planurilor, precum și altele se pot lua în zilele de lucru, dela ora 8—12 și 15—18, la secțiile de Intreținere Tighina, la Inspecția 10 de Intreținere și la Direcțiunea Serviciului de Intreținere București, str. Berthelot Nr. 8.

Concurenții sunt rugați a lua cunoștință de art. 72-84 din Legea Contabilității Publice și de Condițiunile Generale pentru întreprinderi de lucrări și furnituri de materiale spre a se conforma.

No. 4023 Lt.

Inspecția 10 de Intreținere

C. F. R. Chişinău.

BAILE LIPOVA

(jud. Timiș—Banat)

Stațiune balneară și climaterică de primul rang.

Se recomandă în special pentru cei ce suferă de nervi și de inimă. Apele conțin o mare cantitate de radiu.

Legătură directă cu București, prin gara Radna.

Prospecte detaliate se trimit, la cerere, prin Direcțiunea băilor.

21—7

MICA PUBLICITATE.

Un leu cuvântul

Se închiriază două camere cu intrare separată, cu apă caldă și mobilă. Doritorii se vor adresa între orele 2—7 după masă D-nei Capșa, în str. Chievului No. 24.

Caut spre închiriere, în centru, casă, compusă din 2—3 camere și bucatărie. A se adresa la administrația ziarului sub C. T., între orele 5—7 seara.

Meditez copii din clasele primare. A se adresa d-lui Casso, str. Alexandru cel Bun 93, între orele 3—5. d. a.

Damă franceză găsește loc într-o familie bună, ca guvernantă sau ca damă de companie. Scrisori la administrația, sup: SOLID.

Cumpăr casă în centru, cel puțin 5—10 camere.—A se adresa la administrația ziarului între orele 5—7, d-lui C. T.

Găsesc de lucru imediat: servitoare, dădace, bucatărese, muncitori pentru cărămidărie, vie și munci agricole. Amatorii să se prezinte Oficiului de Plasare din Chişinău. str. Ștefan cel Mare No. 124.

Minieri găsec de lucru la Brașov și Târgu-Mureș.

Muncitori pentru vie și pădure se caută la Ploiești

Lăcătuși și turnători găsec de lucru la Ploiești și Deva.

Clăpăni și șlefuitori găsec de lucru la București și Focșani. Informații la Oficiul de Plasare—Chişinău.

Frizei se caută pentru București și Cluj.

Cumpăr ori-ce cantitate de lână țigăie și țurcană. Oferte cu prețuri, cantitatea și locul de predare se vor trimite la administrația ziarului sub inițialele: D. G.

Se caută pieci de astrahan lux. Oferte, însoțite de probe, se vor prezenta la administrația ziarului între orele 6—7 seara.

Slănină sărată, cantitate cel puțin un vagon, cumpărat imediat. Oferte precie, cu localitatea de predare, se vor trimite pe adresa administrației sup: „Societate”.

Se caută un birou, două mese și șase scaune de ocazie. A se adresa D-lui Const. Trandafir, str. Armeană 40.

CERERI DE LUCRU.

Administrator moșie sau chelar, necăsătorit, 37 ani, cunoaște limba română, germană și rusă caută post. Salar după învoială. A se adresa Oficiului de Plasare din Chişinău.

Sepeș-bănar, dela 800 lei în sus caută de lucru. A se adresa O. de P.

Voșitor de automobile și trăsuri se angajază cu salariu de 250 lei pe zi.

Lăcătuși, salar 150 lei pe zi, caută de lucru.

Lăcătuși de instrumente muzicale se angajă după învoială.

Cășierii cu experiență caută post. Salar lunar 1500 lei și întreținere.

Dactilograf la caută post, 2000 lei lunar și întreținere.

Meritori, cu salariu după învoială, caută loc la persoană singură.